

Az Ige növekedése

Lekció: Lk. 3.1-17
Textus: ApCsel. 27

2009. nov. 29.
Gazdagrét, Advent 1.

Mit tesz a küldetéstudat?

Pál apostolt, mint foglyot, Rómába szállítják, hogy a császár (Néró) ítélkezzen ügyében. A hajóút nem mindennapi: hatalmas viharba kerülnek, majd hajótörést szenvednek. Végül mindenki megmenekül, és a fogoly Pál is eljut Rómába. Bibliamagyarázók megjegyzik, hogy Lukács leírása, aki maga is nyilvánvalóan részese volt az eseményeknek, az egyik legrészletesebb leírását adja a korabeli hajózásnak, technikai lehetőségeknek és megoldásoknak. Azonban az is bizonyos, hogy neki, aki az ApCselt megírja, más célja volt a részletes beszámolóval. Mit akar elmondani, mire akarja irányítani az olvasók figyelmét? Mi ennek a kínkeserves utazásnak, szerencsés kimenetelű katasztrófának az üzenete? Mit akar a Szentlélek az Igén keresztül kijelenteni számunkra, és miben, hogyan hív változásra? Meggyőződésem szerint ezekre a kérdésekre abban a mondatban rejlik a válasz, amit Isten angyala mond Pálnak: *„Ne félj, Pál, neked a császár elé kell állnod, és Isten neked ajándékozta mindazokat, akik veled vannak a hajón.”* Pálnak a császár elé *kell* állnia, és ezért meg fog érkezni Rómába. Ez a „kell” Isten „kellje”, Isten döntése, Istentől való küldetés. Pálnak jézusi küldetése van: a római császár előtt kell bizonytságot tennie. Ez az az isteni bizonyosság, ami átjárja az egész szakaszt. A történet tehát a következő kérdést veti fel nekünk: Mit jelent, ha valakinek az életét át- meg átjárja az Istentől való küldetés bizonyossága? Konkrétabban: hogyan láthatja a küldetéses ember a váratlan, nehéz eseményeket? Hogyan viselkedik a küldetéses ember ezekben a helyzetekben? Milyen hatással van a küldetéses ember másokra?

Persze ma sokan óvatosak, amikor arról esik szó, hogy valakinek küldetése, missziója van, különösen akkor, ha mindez a kereszténységhez kötődik. Sokakban fanatikus, másokon átgázoló, türelmetlen, sőt, erőszakos ember képe jelenik meg, akivel nem lehet szót érteni, vitázni. Erős gyanakvás, sőt, lenézés kíséri azokat, akik olyan mértékben azonosulnak egy ügyel, hogy az életük céljává, küldetésévé válik. A másik oldalról küszködünk az ürességgel és az értelmetlenséggel. Vannak rövid távú célok, vágyak, kiélt vagy ki nem élt szenvedélyek; de mi az, amiben minden elnyeri végső célját és tartalmát? Miközben egy idő után fárasztó rövid távú élményekért és élményekből élni, mindig újakat találni, ijesztő lehetőség egy „nagy küldetésnél” egyszer és mindenkorra lecövekelni. Lássuk, mégis, hogy milyen gyümölcse van egy „nagy küldetésnek”, a jézusi misszióval való azonosulásnak!

I. Hogyan láthatja a küldetéses ember a váratlan és nehéz helyzeteket?

Hogyan került Pál, fogolyként, katasztrófahelyzetbe, és mit tud kezdeni mindezzel? Ennek a kérdésnek két aspektusát is meg kell vizsgáljuk: az egyik saját döntésének értékelése, a másik a rajta kívül álló események értékelése.

Amikor harmadszor hallgatták ki Pált, Fesztusz római helytartó, valamint Agrippa király a következő megállapításra jutottak: *„Semmi halálra vagy fogságra méltó dolgot nem tett ez az ember. ... Szabadon lehetne bocsátani ... ha nem fellebbezett volna a császárhoz.”* Pál, a viharba került fogoly tehát szabad ember lehetne, ha korábban nem hozott volna olyan döntést, hogy – élve jogaival, mint római polgár – a császár ítélőszéke elé kéri magát. Mindez akkor történt, amikor Fesztusz először hallgatta ki, miután meghallgatta az őt vádoló jeruzsálemi zsidókat is. Fesztusz, mivel újonnan kirendelt helytartóként kedvébe akart járni a zsidóknak, lehetőséget adott Pálnak arra, hogy Jeruzsálembé vigyék, és ott ítélkezzen felette (25.9). Pál azonban átlátta a helyzetet, és valószínűleg joggal tartott attól, hogy ha Jeruzsálembé viszik, akkor könnyen születhet számára káros ítélet a római helytartó és a zsidó vezetők politikai játszmáinak következményeként, és ettől – joggal – szerette volna megkímélni magát. Ezért a császárhoz fellebbezett.

A viharban, az egyre reménytelenebb helyzetben azonban micsoda kérdések gyötörhetnék mindezek után: Elrontottam? Tévedtem? Már akár szabad is lehetnék? Lehet, hogy elveszek? Talán azért van a vihar, mert rosszul döntöttem? Persze Pál nem teszi fel ezeket a kérdéseket. Mégpedig azért nem, mert tudja, hiszen Isten már korábban kijelentette neki, hogy Rómában kell bizonyosságot tennie a császár előtt (23.11). A jézusi küldetés bizonyossága megvédte őt azoktól a kárhóztató, gyötrő, önmarcangoló gondolatoktól, amelyek olyan ismerősek a számunkra, amikor valami rosszra fordul. Pál, a küldetéses, vagy inkább a jézusi küldetésben élő ember teljes szabadsággal tekint múltbeli döntésére. Nem bizonytalanodik el emiatt, nem tépelődik. Tudja, hogy miért tart Rómába.

De azonnal itt vannak a következő kérdések: hogyan vezethetnek véletlen események életveszélyes helyzetbe? Mi lett volna, ha a százados hallgat Pálra, aki óvta őket útjuk folytatásától? Mi lett volna, ha Isten máshogy intézi a dolgokat, és mégsem csap le az Eurakviló? Mi lett volna, ha Pál imádkozik, a helyzet megoldódik, a vihar lecsendesül, és megmenekülnek? Emberek felelőtlenségének, pénzhétségének (a kormányos és hajótulajdonos döntése mögött ez áll), az időjárás szeszélyeinek, a meglévő technikai-műszaki élethetőségeknek van kitéve az életünk? Milyen elhordozhatatlan, amikor mások hanyagsága miatt, vagy más, rajtunk kívüli okok miatt kerülünk kritikus helyzetbe. Milyen kétségbeesett módon próbáljuk ilyenkor magunkat kiverekedni a nehézségből... Milyen elkeseredett gyűlölettel tudjuk gyűlölni azt, akinek felelőtlensége áll bajunk mögött... Milyen könnyen elfordulunk Istentől, mondván, hogy semmit nem tesz, pedig bármit megtehetne... A történet azonban arról szól, hogy minden annak fényében történik, hogy Pálnak küldetése van. Az őt elküldő Jézus nem állította meg a rossz döntést, nem térítette el a vihart, és nem is csendesítette el egy szóval, amint korábban megtette. De mégis minden véletlen, minden meggondolatlanság, minden kiszámíthatatlanság egy pontra mutat: *„Ne félj, Pál, neked a császár elé kell állnod, és Isten neked ajándékozta mindazokat, akik veled vannak a hajón.”* És Pál ennek a bizonyosságával éli végig a kétségbeesés napjait.

Az események értelmet nyernek a küldetéses ember számára. Aki azzal a bizonyossággal éli az életét, hogy ebben a világban nemcsak céltalan ténfereg, sőt, még nem is csak neki magának vannak céljai, hanem egy hatalmasabb erő és akarat

eszköze, valaki olyan szolgálatában áll, akié minden hatalom, és akiben jelen van a legteljesebb szeretet, az ennek fényében viszonyul a súlyos helyzetekhez is. E a mély, belső, mindent felülíró meggyőződés és tapasztalat szabaddá teszi, hogy úgy lássa az eseményeket, mint amelyek Isten céljait és akaratát szolgálják. Még akkor is, amikor mások hibáznak, amikor természeti csapás érkezik, amikor látszólag Isten semmit sem tesz. Ha pedig küldetéses emberként így tudunk tekinteni körülményeinkre, akkor másképpen is fogunk cselekedni. Akkor nem azon leszünk minden erőnkkel, hogy elutasítsuk magunktól a nehéz helyzetet, hogy kikerüljük vagy letagadjuk azokat. Akkor nem csak addig jutunk, hogy önmagunkat, másokat vagy Istent vádoljuk. Ha megéljük a jézusi küldetés valóságát, egészen más emberként fogunk megjelenni egy-egy helyzetben.

II. Hogyan viselkedik a küldetéses ember a nehéz helyzetekben?

Ahhoz, hogy Pál fellépésének jelentőségét és erejét igazán értékelni tudjuk, fontos, hogy átérezzük, milyen helyzet alakulhatott ki a sok napon át tartó sodródás következtében. Lukács azt írja, hogy végül elveszett a megmenekülés minden reménye. A körülményeket szemléletesen elénk adja Kenessey Béla írása:

„A hajó fenekében helyezték el a sok száz tonna búzát, általában cserépedényekben (amforákban). A raktár fölött, a fedélzet alatt volt az ún. fedélköz, egy alacsony, sötét, levegőtlen, kb. 300 nm-es helyiség, homokkal fölszórva. Itt szállásolták el az utasok túlnyomó többségét, a személyes holmijukkal együtt, a puszta földön. ... Képzeljük el azt a bizonyos 300 nm-es helyiséget. Több mint 200 férfi és nő, öreg és fiatal fekszik, ül, kuporog a padlón. Vagy inkább csúszkálnak, gurulnak jobbra, balra, előre, hátra, ahogy a hullámok döntögetik a hajót. A mélyebben lévő részekben többbarasznyi víz. A padlót homok helyett hányadékkal, ürülékkel, vizelettel kevert sár borítja. Még az a néhány ember, aki nem hajlamos tengeri betegségekre, az is rosszul lesz a bűztől. A szellőzők lezárva, hogy legalább ott ne ömöljön be a víz. A lámpák kioltva, tűzveszély miatt. Minden nedves, minden hideg. Enni, inni senki se kíván, de még ha kívánna is, nincs ereje elvergődni a vizes hordóig, vagy kibontani a batyuját. Kíéhezett, belülről kiszáradt, kívülről tönkreázott, kihűlt élőhalottak. Egy darabig még aggódtak, hogy meddig tart ez, meddig bírja a hajó, hová vetődnek, sziklák, homokzátonyok vagy mocsarak várják-e őket? Sopánkodtak, siránkoztak, veszekedtek, káromkodtak, imádkoztak az isteneikhez. De két hét után már alig van, aki még gondolkozni képes. A legtöbben se éber, se alvó, kábult tompaságban hevernek.

A legénység a fedélzeten egy kicsit jobb helyzetben van a tengeribetegség szempontjából. Őket az állandó szivattyúzás, vízmeregetés, a lécek tömködése, a menthetők mentése merítette ki halálosan. No meg a dermesztő szél, az átcsapó hullámok, a folytonos kapaszkodás az életért. És a tudat, hogy minden hozzáértésük dacára tehetetlenül ki vannak szolgáltatva az elemeknek, fogalmuk sincs, hol járnak, és hogy mikor és hová fognak megérkezni.

A szakértők szerint tengeri katasztrófáknál három tényező számít: a) a hajó műszaki állapota, b) a rajta lévő személyek, mint egyének, és c) a személyek, mint közösség, azaz a legénység. Bármelyik meggyengül, az pusztulással fenyegeti a másikat

kettőt is, de ha azok jól működnek, képesek lehetnek a harmadikat is helyreállítani. A mi esetünkben egyértelműen a b) a leggyengébb láncszem. A tengeri betegség, a hideg, a félelem hatására az emberek földadták a harcot. Egy erőskezü parancsnok egy ideig még működtetheti őket, mint legénységet, de csak idő kérdése, hogy a parancsaira ne mozduljon senki, az üvöltözésére közönyös tekintetek válaszoljanak, a kéréseire érthetetlen motyogás legyen a válasz. Ha pedig eljött ez a pont, innen már csak egy lépés, hogy maga a hajó is „föladja”, lassan megteljen vízzel és elsüllyedjen. Az egyén, majd a közösség szétesését a hajó szétesése követi.”

Mindezek fényében óriási jelentőségű az az erő és bizalom, amelyet Pál a jézusi küldetéséből merít: „Ne félj, Pál, neked a császár elé kell állnod, és Isten neked ajándékozta mindazokat, akik veled vannak a hajón. Ezért bizakodjatok, férfiak! Én hiszek Istennek, hogy úgy lesz, ahogyan nekem megmondta. Egy szigetre kell kivetődniük.” Pál egy névtelen fogoly ebben a történetben. Nem híres és ismert apostol, hiszen a hajótulajdonos, a legénység, a római katonák, vagy az utazók többsége mit sem tud még arról a zsidó Jézus-követő szektáról, aminek Pál meghatározó vezetője. Talán furcsállják is, hogy korábban beleütötte az orrát utazási terveikbe. Ezen a ponton viszont ő emelkedik ki első számú vezetőként. Ő tartja a lelket a kimerült és reményvesztett emberekben. Amikor a hajósok szökni akarnak a mentőcsónakkal, ő lesz az, aki kezdeményezi ennek megakadályozását, és ezzel lényegében irányítja a római katonákat. Amikor eljön a partra vetődés ideje, Pál az, aki evésre bírja a kimerült népeket, ami nélkül biztosan elpusztulnának a kritikus órában. Azt látjuk tehát, hogyan fakad az isteni küldetésből a katasztrófa helyzetben vezetői szerep. Látjuk, hogyan állítja Isten vezetőként egy-egy helyzetbe azt, aki küldetésének bizonyosságában jár, és aki hallja az Úr hangját. Ugyanezzel találkozunk mindazok beszámolóiban, akiket Isten gyermekeiként náci koncentrációs táborba, vagy a Gulágra deportáltak: Corrie Ten Boom, Gulácsi Lajos, vagy Visky Ferenc a kommunista Románia börtönében: Isten pásztorai, az Úr vigasztalói, Jézus felkent vezetői lesznek az embertelen körülmények között. A mély meggyőződés, hogy akárhol, akármikor Isten küldöttei, felemelte őket, kiemelte a többiek közül, erőt és célt adott nekik a lehetetlenben.

Az Úrtól való mély meggyőződés, hogy ő mindeneket kezében tart, erőt ad ahhoz, hogy felülkerekedjünk a nyomorúságos helyzeteken, és világos elmével, reménységgel és békességgel éljük meg azokat. Nem saját erőfeszítésünk, önmagunk által gerjesztett hitünk áll e mögött, hanem az a csoda, ahogy Jézus megjelenik és közel jön ilyenkor a benne bízóhoz. A legjelentéktelenebb ember, aki a társadalom értékítélete szerint gyenge, bolond, együgyű és súlytalan, egyszer csak másokat meglepő békével és józansággal hordozza a legnehezebb terheket. És természetesen ez nem csak neki, hanem másoknak is sokat jelent.

III. Milyen hatással van a küldetéses ember másokra?

Isten angyala azt mondta Pálnak: „Isten neked ajándékozta mindazokat, akik veled vannak a hajón.” Az, hogy Pálnak a császár elé kell állni, hogy bizonyosságot tegyen Jézusról, összekapcsolódik azzal, hogy útítársai is megmenekülnek. Pálnak

életben *kell* maradnia, ez isteni küldetése, és ezért életben maradnak a többiek is, mintegy „ajándékul” az apostolnak. Hogyan értelmezzük ezt? Hogyan múlhat a többiek élete Pál életének megtartásán? Azt jelenti ez, hogy az Úrnak nem is fontos a többi ember, egyedül csak az ő misszionáriusa?

A korábban elhangzottak fényében tény, hogy Pál, a küldetéses ember, megmentette a hajón utazókat. Ilyen értelemben kapta őket ajándékba: szavai, cselekedetei által életek menekültek meg a biztos pusztulástól. Ugyanakkor az is tény, hogy Pált az általa megmentett százados menti meg akkor, amikor a katonák le akarják mészárolni a foglyokat. Mindez pedig gyönyörűen rámutat arra az igazságra, hogy miközben a küldetésben élő ember megment másokat, ugyanakkor rá is szorul a többiekre. Jézusi küldetéssel élni, és ezáltal mások számára áldássá, nehéz helyzetekben ajándékká lenni semmiképpen sem jelenti azt, hogy mi nem lennénk rászorulva a Jézust nem ismerő emberekre. Pogány és keresztény egymásra utaltak ebben a történetben. Életük, útjuk, gondjaik, örömeik nem választhatók el élesen egymástól. Azzal, hogy Isten *kellje* Pált Rómába viszi, Pál nem lett független mindazoktól, akik tudatosan még nem Istennek ebben a *kelljében* élik az életüket. A küldetéses ember által az Úr megmenekülést szerez másoknak, ugyanakkor nem tekinthet úgy magára, mint akinek nincs szüksége azokra, akik még nem ismerik Jézust. Ez ad a küldetéses embernek igaz alázatot; tudja, hogy Isten még az őt nem ismerőket és nem szolgálókat is használja abban, hogy őt megtartsa. Azért, mert felragyogott szívében a jézusi küldetés gyönyörű bizonyossága, még nem vétetett ki ebből a világból, és nem lett függetlenné másoktól. Egy hajón összezárva utazunk mindannyian, keresztények és nem keresztények...

A küldetésnek ez a kibontakozása Pálban nem más, mint Jézus Krisztus valóságának kibontakozása. Pálnak, a küldetéses embernek elsősorban nem küldetése, feladata van, hanem Istene és Ura: Jézus. A küldetés nem más, mint a Jézussal való igaz és hiteles kapcsolat megnyilvánulása. Ebben a kapcsolatban hallja meg újra és újra, mit cselekszik az Úr. Nincs küldetése a Jézussal való kapcsolaton túl, nem is lehet. Nem egy ügy fanatikus megszállottja, hanem a megfeszített Isten megkegyelmezettje. Egykor fanatikus volt, bízott igazában, és ezért mindenkin kész volt átgyalogolni. Most kegyelmet nyert bűnös, aki mindenben átengedte magát annak az Istennek, aki feltámadt a halálból. Ő áll ma előtted és ő beszél most veled. Legyél bármilyen ügynek fanatikus megszállottja, lángoló szívű követe; legyél céltalanul ténfergő, vagy szomjazva kereső: ő hoz célt, értelmet, tartalmat az életedbe. Legyél elveszett a súlyos körülmények között, vagy legyél éppen magabiztos, hiszen nincs vihar az életedben; legyél mások szemében lenézett és jelentéktelen, vagy legyél éppen sokak által elismert vezető; legyél olyan ember, aki csak önmagát szolgálja, vagy legyél az, aki másokért ég el, ma Jézus téged hív a maga szolgálatába, az ő küldetésébe, a vele való közösségbe. Bejelenti rád az igényét, megragadja szívedet, rád helyezi kezét. Pállal együtt neked is szól: „*Ne félj, Pál, neked a császár elé kell állnod, és Isten neked ajándékozta mindazokat, akik veled vannak a hajón.*” Ámen!